

YEREL YÖNETİMLERDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: MOLENWAARD BELEDİYESİ ÖRNEĞİ*

Oğuzhan ERDOĞAN**

Özet

Küreselleşme ve teknolojinin gelişmesi hem vatandaşlara kamu hizmeti sunan en yakın birim olan yerel yönetimlere olan ilginin artmasına hem de yerel yönetimlerin kendini geliştirerek dönüşümüne yol açmaktadır. 21. Yüzyıl Dijital Çağı ile birlikte ülkeler de, yerel yönetimlerini bu yeni sisteme uyarlamaktadır. Bu bağlamda dünya genelinde vatandaşların politik karar alma süreçlerine katılımını sağlayan pek çok mekanizma uygulanmaktadır. Toplumsal hayatta yerel yönetimler, vatandaşların kamu hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak, kamu hizmetlerinden etkin ve verimli bir şekilde yararlanmasını sağlamak, vatandaşların politik karar alma süreçlerine katılımını teşvik etmek, zaman ve kaynak tasarrufu sağlamak için dijital araçlardan yararlanmaktadır. İnternetin hayatımızın her noktasına nüfus etmesi, akıllı telefonlar ve dijital araçların gelişimi belediye binası olmadan da, dijital bir belediyeciliğin olup olamayacağı sorusunu doğurmaktadır. Bu çalışmada Hollanda'nın Molenwaard belediyesi örneğinden hareketle bu soruya cevap aranmaya çalışılmıştır.

Çalışmada, ilk önce Hollanda yönetimlerine, yerel yönetimlerin görevlerine, yerel demokrasi uygulamalarına, yerel yönetimlerin denetimine ve yerel yönetimlerin mali yapısına kısaca değinilmiş; dijital belediye ve e-belediye uygulamaları konularına yer verilmiştir. Diğer taraftan dünyadaki dijital belediyecilik uygulamalarına ışık tutması açısından dünyanın ilk dijital belediyesi olan Molenwaard belediyesinin dijital belediye uygulaması incelenerek bu doğrultuda dijital belediye uygulamalarının geleceğine yönelik sonuçlar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Belediye, E-Belediye, Molenwaard Belediyesi, Yerel Yönetimler.

Gönderilme Tarihi: 20.12.2018

Kabul Tarihi: 10.06.2019

* Bu çalışma 1-4 Kasım 2017 tarihleri arasında Süleyman Demirel Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen KAYFOR'15 (Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu)'nda özet sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, TBMM Kamu Denetçiliği Kurumu, Danışman, oerdogan@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3809-6688

DIGITAL TRANSFORMATION IN LOCAL GOVERNMENTS: MOLENWAARD MUNICIPALITY

Abstract

The development of globalization and technology is one of the most important art and the world. In this context, there is not much hope for adaptation to the world. Warning system for new system. In community life, local governments use digital tools to help citizens access public services, to make public services efficient for their time and resource security. It is calculated that there is a digital municipality in which the Internet in our lives, digital and municipalities are translated into municipalities. We will look for an answer to this question with the example of the Dutch municipality of Molenwaard here.

In this study, we briefly touched upon the Dutch administrations, the tasks of local governments, local democracy practices and the financial structure of local governments. Digital municipal and e-municipal applications. On the other hand, in order to shed light on the digital municipal practices in the world, the digital municipality application of the municipality of Molenwaard was examined and the results for the future of the digital municipality applications were tried to be put forward.

Key Words: *Digital Municipality, e-Municipality, Municipality of Molenwaard, Local Authorities*

GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesi ve bu gelişmenin insan hayatını kolaylaştırıcı etkisi ile birlikte özellikle 90'lı yıllardan sonra insan hayatında yoğun olarak kullanılmaya başlanılan internet teknolojisi, kamu yönetiminde de yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmış ve bu dönemde yerel yönetimlerde dijital uygulamaların kullanımını artmıştır. Bu bağlamda, yerel yönetimlerde, vatandaşların belediye ile ilgili her türlü iş ve işlemlerini belediyeye gitmeden internet ortamında gerçekleştirebilecekleri e-belediye uygulamaları, dijital uygulamaların tamamlayıcı bir unsur olarak belediyeler tarafından sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Yanı sıra teknolojik okur-yazarlık oranlarındaki artış ve bu gelişmelere bağlı olarak, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması çalışmaları ve modernleşme sürecinde e-dönüşüm noktasında önemli bir rol oynayan bilgi- iletişim teknolojileri, yerel yönetimlerin dijitalleşmesinde birer araç olmuştur (Şahin, 2007: 165).

Kamu yönetiminde, bürokrasiyi ve kırtasiyeciliği azaltan dijital belediyeçilik anlayışı ile amaçlanan, bilgi işleme kapasitesi artırılmış, acil kararlar alabilen ve ihtiyaçlara hızla cevap verebilen bir belediyeçilik yapısı oluşturmaktır (Henden ve Henden, 2005: 5). Dijital belediyeçiliğe geçişte, birimlerin nasıl değişeceği, dijital belediyeçiliğin amaçlarının neler olacağı, bu amaçları gerçekleştirmek için hangi politikaların uygulanacağı ve bunların işleme nasıl konulacağına yönelik stratejilerin geliştirilmesi, dijital belediyeçilikte hedeflere ulaşılmasını da kolaylaştıracaktır (Şahin, 2007: 165). Bu çerçevede, dijital belediyeye geçiş, yerel yönetimlerdeki reform politikalarının bir parçası olarak da değerlendirilmektedir. Çalışmada öncelikle Hollanda'da yerel yönetimlerin siyasal ve idari sistem içerisindeki biçimlenişini görmek için yerel yönetimlerin yapısı, türleri, denetimi, yerel demokrasi uygulamaları ve mali yapısı incelenecek, daha sonrada yerel yönetim birimi olarak Molenward Belediyesindeki dijital belediyeçilik uygulaması analiz edilecektir.

1. Hollanda'da Yerel Yönetimler

Hollanda Krallığı, Almanya, Belçika ve Kuzey Denizi tarafından sınırlanan Kuzey Batı Avrupa'daki en küçük ülkelerden biridir. Ülke, 2010 yılından itibaren "Hollanda, Curaçao, St. Maarten ve Aruba" olmak üzere dört özerk bölgeden (*country/landen*) oluşmaktadır. Parlamento esasına dayalı anayasal monarşi sistemi ile yönetilen bu ülke, Avrupa Birliği ve BM'nin kurulmasının arkasındaki en büyük itici güçlerden biri olarak kabul edilmekte ve Lahey Uluslararası Adalet Divanı'na ev sahipliği yapmaktadır (Jobs, 2018). Hollanda'da Devlet Başka-

Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm: Molenwaard Belediyesi Örneği

nı Kral'dır. Yürütme gücü, Hükümet ve Bakanlar Kurulu'na aittir. Hükümet ise, Kral, Başbakan, Bakanlar ve Devlet Sekreterlerinden oluşmaktadır. Parlamento sistemlerinin genelinden farklı olarak, Kral Hükümet'in bir üyesi olarak kabul edilmekle birlikte, Parlamento'ya karşı siyasi sorumluluğu yoktur ve Bakanlar Kurulu'nda yer almamaktadır (Dışişleri Bakanlığı, 2018). Hollanda Parlamento'su, Senato (*Eerste Kamer/Senate*) ve Temsilciler Meclisi (*Tweede Kamer/House of Representatives*) olmak üzere ikili bir yapıya sahiptir (IAMEXPAT, 2018).



Şekil 1. Hollanda Siyasi Haritası (Gaia Dergisi, 2018).

Parlamento'nun üst kanadı niteliğindeki Senato, İl Meclisleri tarafından dört yıllığına seçilen 75 üyeden oluşmaktadır. Parlamento'nun alt kanadı olan Temsilciler Meclisi ise doğrudan halk tarafından dört yıllığına seçilen 150 milletvekilinden oluşmaktadır (Dışişleri Bakanlığı, 2018). Hollanda'da Kraliçe'nin rolü temsilin ötesine geçmiş olup; Kraliçe yeni kurulan hükümetlerin oluşumuna katkı vermektedir (Tontuş, 2018: 2). Hollanda'nın en yüksek yargı makamı Hollanda Yüksek Temyiz Mahkemesi'dir (Ankara Sanayi Odası, 2016).

Adem-i-merkeziyetçi üniter bir devlet olan Hollanda'da yerel yönetimler iki kademelidir. 1815 Anayasası'na göre iller (*province*), İl Kanununa, belediyeler de Belediyeler Kanununa göre düzenlenmektedir. Hollanda'da 12 adet il, 390 adet

belediye ve 2 bin 200 adet köy bulunmaktadır (OECD, 2016). Bununla birlikte alt-ulusal yönetim birimleri olarak bölgesel düzeyde bölgesel su idareleri (*waterschappen*) ve belediye ortak girişimleri de mevcuttur (Schaap, 2017: 2). Hollanda Anayasası³nın 8. ve 7. bölümlerinde yerel yönetimlerle ilgili maddelere yer verilmiştir. 7. bölümde yerel yönetimlerin organlarının atanma ve seçimlerine ilişkin hükümler ile vesayet denetimine ilişkin genel çerçeve çizilmiştir. Yine anayasa-da, yerel yönetimlerin görev ve yetkileri de belirtilmiştir. Hollanda Anayasası'nın 123. maddesine göre, iller ve belediyeler kanunla kurulmakta, birleştirilmekte ve kaldırılmaktadır.

İl (Province): Hollanda, Flevoland, Friesland, Overijssel, Groningen, Noord-Holland, Drenthe, Gelderland, Zuid-Holland, Zeeland, Noord Brabant, Limburg ve Utrecht olmak üzere 12 ilden oluşmaktadır. İller bağımsız olmamakla birlikte idari bir takım yetkilerle donatılmıştır (Mengi, 1998: 47). İl yönetimi, doğrudan halk tarafından karar organı olarak seçilen İl Genel Meclisi (*De Provinciale Staten*), meclisin kendi içerisinde seçtiği yürütme kurulu üyesi olan il daimi encümeni (*gedeputeerden*), yürütme kurulu başkanı olarak kraliçe tarafından atanan vali (*commissaris van de koning*) ve meclisin atadığı bir yöneticiden (*clerk*) oluşmaktadır (Arı, 2007). İl meclisine, nüfusuna göre dört yıllık bir süre için 39-83 arasında üye seçilmektedir. Seçimlerde 18 yaşını doldurmuş, o ilde ikamet eden ve seçme hakkına sahip her Avrupa Birliği (AB) vatandaşı oy kullanabilmektedir. İl genel meclisinin görevleri, ilin bütün faaliyetlerini yürütmek, projeleri uygulamak, imar, çevre, trafik, ulaşım ve su işlerini organize etmek, bütçe hazırlamak, yönetmelik çıkartmak, yerel meclislerin ve idarecilerin işbirliği ve uyum halinde çalışmasını sağlamaktır. Yürütme kurulu olarak seçilen il daimi encümeni de dört yıllık bir süre için seçilmektedir. Bu süre zarfında bu kişilerin meclis üyelikleri de devam etmektedir. İlin nüfusuna göre altı ile sekiz arasında il daimi encümeni bulunmaktadır. Daimi encümenlerin temel görevi, belediyeleri denetlemek, belediye yönetmeliklerini onaylamak ve belediyelere verilen görevler arasındaki uyumu sağlamaktır (Önder, 2005: 44). Hollanda Anayasası'na göre Yürütme Kurulunun başı olarak vali, İçişleri Bakanının teklifi ile altı yıllık bir süre için kraliyet kararnamesi ile atanmaktadır. Valinin görevleri il meclisine ve il encümenine başkanlık etmek, hukuki davalarda ili temsil etmek, il belediyelerine atanacak belediye başkanlarını kraliçeye tavsiye etmek, belediye meclisi ve yürütme kurulunca alınan kararları uygulamak, sivil savunma ve polis teşkilatı gibi önem arz eden konularda il ve belediye meclisleri arasındaki koordinasyonu sağlamaktır (Üstünişik, 1992: 24).

3 Bu çalışmada Hollanda Anayasasına yapılan atıflarda <https://www.government.nl/.../the-constitution-of-the-kingd> sitesindeki İngilizce metinden yararlanılmıştır.

Belediye: Hollanda’da belediye sayısı yapılan reform çalışmaları sonrasında 1970 yılında 913 iken 2017 yılı itibariyle birleşmeler neticesinde bu sayı 390’a kadar düşmüştür. Hollanda’da en büyük belediye 750 bin nüfusa ve 28 bin kamu görevlisine sahip Amsterdam iken en küçük belediye ise bin kişilik nüfusu ve yirmi kamu görevlisi ile Schiemonnikoog’dur (VNG, 2008: 27). Belediye seçimleri il ve genel düzeyde olduğu gibi dört yılda bir yapılmaktadır. Hollanda’da 18 yaşını doldurmuş, seçme yeterliliğine sahip, en az beş yıldır Hollanda’da ikamet eden her AB Üyesi vatandaşı yerel seçimlerde oy kullanma hakkına sahiptir (Önder, 2005: 35). Seçimde ulusal partilerin yanı sıra yerel düzeydeki partilerde aday gösterebilmektedir (Karkın, 2013: 296-297). Belediyeler, belediye meclisi, belediye encümeni ve kraliçe tarafından atanan belediye başkanı ile belediye sekreterinden oluşmaktadır. Belediye meclisi üye sayısı 7-45 arasında değişmektedir. Belediye meclisine belediye başkanı başkanlık etmektedir. Belediye meclisi, belediye başkanını denetlemekte, belediyenin aldığı kararları yayınlamakta, bütçeyi hazırlamakta, vergi koymakta, belediyenin mali kaynaklarını yönetmekte, düzenleyici kanunlar ve yönetmelikler çıkarmakta, alt yapı, yol, havaalanı, metro inşası için kararlar alabilmektedir (Ünüsan, 1996: 73; Yazıcıoğlu, 1992: 25; Önder, 2005: 47). Belediye encümeni, belediye meclisi üyeleri arasından meclisteki sandalye dağılımına göre seçilmektedir. İki ila sekiz arasında değişen (Meclis üye sayısının % 20’sini geçmez) encümen üyelerinin görevleri, belediye başkanının olmadığı zamanlar belediye yürütme kuruluna başkanlık etmek, toplumu ilgilendiren tüm konularda genel denetim yapmak, meclisin çıkardığı yönetmeliklerin yürütülmesinden ve meclise sunulacak tasarıların hazırlanmasından sorumlu olmaktadır (Haus ve Krebsbach, 1967: 471). Belediye başkanı (*Bourgmestre*) aynı zamanda belediye meclisinin ve yürütme kurulunun da başkanıdır. İl valisinin teklifi üzerine kraliçe tarafından altı yıllık bir süre için atanmaktadır. Belediye başkanı belediye meclisi ve yürütme kurulunun kararlarını uygulamakla ve koordinasyonu sağlamakla yükümlüdür. Ancak bu karar ya da kararları hukuka ve kamu yararına aykırı bulursa uygulamayarak il yürütme kuruluna itiraz edebilir (VNG, 2008: 34). İl Yürütme Kurulu otuz gün içerisinde bu kararı kaldırmaz ya da iptal etmezse karar geçerli sayılır. Belediye başkanı polis ve itfaiye teşkilatı gibi araçlarla kamu düzenini sağlamaktan sorumludur. Belediye idari teşkilatın başı ise belediye sekreteridir. Hollanda’da belediye başkanına ek olarak belediyenin nüfusuna göre iki ile yedi arasında belediye başkan yardımcısı (*Alderman*) atanmaktadır. Bu başkan yardımcıları genel olarak parti bazlı atandığı için politik kimlikleri daha ön plandadır (VNG, 2008: 34).

Özel Amaçlı Yerel Yönetimler (Su İdareleri-Waterschappen): Hollanda topraklarının yaklaşık %20’si deniz ve nehir seviyesinin altında kalmaktadır (Ton-

guç, 2008). Bunun için Hollanda'da su sürekli bir tehdittir. Bu tehdidi yönetme sorumluluğu, 22 Bölgesel Su İdaresine (*RWA*) verilmiştir. Güçleri il ve belediye sınırlarını aşan *RWA*'ların sorumlulukları kanunlar tarafından düzenlenmektedir. *RWA*'ların temel görevi taşkınla mücadele etmek, su miktarı ve kalitesini yönetmek, atık su arıtma ve haşere kontrolü yapmaktır. Bazı *RWA*'lar kırsal yolları da yönetmektedir. *RWA*'lar yaklaşık 18 bin km'lik hendek, 225 bin km'lik su yolu, 3 bin 700 adet pompa istasyonu ve 360 adet atık su arıtma tesisini yönetmektedir (VNG, 2008: 12).

Yerel Yönetimlerin Sorumluluk ve Düzenleme Alanları: Hollanda'da 2008 yılında başlatılan adem-i merkeziyetçilik programı çerçevesinde halka en yakın birim olan yerel yönetimlere (illere ve belediyelere) yeni sorumluluklar, önemli görev ve yetkiler verilmiştir. İllerin başlıca sorumlulukları fiziksel, çevresel ve tarımsal konular, doğa koruma, il yolları ve kamu taşımacılığı (metropolitenlerin dışında), bölgesel kalkınma, mezbahane ve vergilendirmedir. Ayrıca iller, belediyelerin idari ve mali denetiminden de sorumludurlar. Yerel yönetimler arasındaki dikey koordinasyonda önemli rol oynamaktadırlar. Hollanda'da, merkezi yönetimin sahip olduğu yetkilerin büyük çoğunluğu yerel yönetim birimlerine aktarılmıştır. Sadece merkezi yönetim tarafından yerine getirilen kamu hizmetleri olduğu gibi, anayasa ve yasalar tarafından sadece o yerel yönetim birimlerine verilen görevler ile merkezi yönetim tarafından çıkarılan kararnamelerle yerel yönetimlere verilen görevler ve tüm birimlerin birlikte yaptıkları görevler vardır. Hollanda'da oldukça geniş yetkilerle donatılan ve en önemli yerel yönetim birimi olan belediyeler, pasaport verebilmekte, doğum, evlilik ve ölüm kayıtlarını yapabilmekte ve inşaat izni için başvuruları kabul etmektedir (VGN, 2008: 41).

Tablo 1. Hollanda'da Yerel Yönetimlerin Sorumluluk Alanları

Sorumluluklar	Merkezi Yönetim	İl	Belediye
Savunma, Adalet, Dışişleri, Yükseköğretim, Para, Maliye, Uluslararası Ticaret ve Sosyal Refah Politikası.	✓		
Bireysel Sağlık Hizmeti, Sosyal Güvenlik, Tiyatro, Müze ve Kütüphane, Spor ve Rekreasyon, Kreş ve Bakımevleri.	✓		✓
Çevrenin Korunması, Karayolları, Elektrik, Telekomünikasyon.	✓	✓	✓
Alan Düzenlemesi, Su Arıtımı ve Mezbahalar.		✓	

Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm: Molenwaard Belediyesi Örneği

Sivil Savunma, Evsel Atıklar ve Çöpler, Park ve Yeşil Alan, Ticaret, Tarım ve Hayvancılık.		✓	✓
Güvenlik, Polis, İtfaiye, Hastaneler, İlk ve Orta Eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitim, Huzur Evleri, Toplu Konut, İmar ve Şehircilik, Taşımacılık ve Limanlar, Gaz, Su ve Şehir içi Isıtma, Pasaport, Ehliyet, Nüfus İşlemleri, Evlilik, Aile Yardımları, Mezarlıklar.			✓

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Hollanda’da yerel yönetimler, alan ve çevre düzenlemesi, su arıtımı, mezbahalar, sivil savunma, evsel atıklar ve çöpler, park ve yeşil alan, ticaret, tarım ve hayvancılık, güvenlik, polis, itfaiye, hastaneler, ilk ve orta eğitim, mesleki ve teknik eğitim, huzur evleri, toplu konut, imar ve şehircilik, taşımacılık ve limanlar, gaz, su ve şehir içi ısıtma, pasaport, ehliyet, nüfus işlemleri, evlilik, aile yardımları ve mezarlıklardan sorumludur (VGN, 2008: 43-52). Hollanda’da merkezi yönetim ile yerel yönetimler ortak olarak bireysel sağlık hizmeti, sosyal güvenlik, tiyatro, müze ve kütüphane, spor ve rekreasyon, kreş ve bakımevleri, çevrenin korunması, karayolları, elektrik ve telekomünikasyondan sorumludur. Merkezi yönetim ise dış politika, eğitim sistemi, yargı, yükseköğretim, fiyatlar ve gelir politikası ve ulaştırma mevzuatından sorumludur (Civelek, 1992: 172). Hollanda’da illere verilen görevlerin belediyelere verilen görevlerden daha az olduğu görülmektedir.

Yerel Demokrasi Uygulamaları: Hollanda’da vatandaşların karar alma sürecine katılımını teşvik etmek için çeşitli mekanizmalar oluşturulmuştur. Belediyeler, şeffaf ve verimli bir şekilde çalışmak ve sosyal değişime uyum sağlamak için birçok yenilik gerçekleştirmektedir. Değişen dünyada yerel yönetimlerin dijital ortamdaki daha fazla yararlanması gerektiğinden hareketle Hollanda da yerel yönetimler, bilginin, yeni teknolojilerin ve gelişmiş dijital altyapının daha iyi kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bunun içinde birçok belediye giderek daha fazla çevrimiçi hizmet sunmaktadır. Hollanda’da karar alma sürecine vatandaşların katılımı için internet anketleri gibi interaktif katılımlar, mahalle ve ilçe danışma kurulları, yerel toplantılar, referandumlar, yerel girişimler veya etkileşimli karar verme gibi çeşitli mekanizmalar kullanılmaktadır (NTR, 2018).

Yerel Yönetimlerin Denetimi: Hollanda’da Kraliyet ve iller, belediyelerin eylem ve işlemleri üzerinde idari vesayet yetkisine sahiptir. İllerin eylem ve işlemleri üzerinde ise sadece Kraliyetin yetkisi vardır. Bu idari vesayet yetkisi hukukilik denetimini kapsamaktadır (Önder, 2005: 59). İdari vesayet makamlarının, belediyeler üzerinde iki türlü vesayet yetkisi vardır: Bunlar, ön inceleme ve kararların iptali yetkisidir. Ön inceleme yapılması sadece bu hususun yasalarla veya bu yasaların

uygulanmasına ilişkin il genelgeleri ile düzenlenmiş olmasına bağlanmıştır. Kararların iptali yetkisi ise sadece Kraliyete tanınmış bir yetki olup, kamu yararına veya hukuka aykırılık nedenleriyle bu kararlar iptal edilebilmektedir (Önder, 2005: 59). “Genel anlamda olduğu gibi belirli alanlarda da bölgesel ve yerel yönetimlerin işlemlerinin yerindelik denetimi yetkisi bulunmaktadır. İdari vesayet organları kararın iptali veya söz konusu işlemi bizzat yapma gibi iki türlü tedbir almak yetkisine sahiptir. Buna karşılık yerel yönetimlerin, idari vesayet yetkisinin kötüye kullanılması veya özerkliklerine tecavüz olduğu iddiasıyla itiraz hakları vardır (TESAM, 2017).”

Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı: Hollanda’da yerel düzeyde kamu hizmetlerinin önemli bir bölümü belediyeler tarafından yerine getirilmektedir (Kızılar ve Çetinkaya, 2015: 142). Hollanda’da belediyelerin gelirleri, genel hibeler, yerel vergiler, ücret ve harçlar ile merkezi yönetimin transferlerinden oluşmaktadır. Hollanda da belediyeler tarafından, taşınmaz mal vergisi, emlak vergisi, sular idaresi vergisi, ruhsat ve izin ücretleri, otopark ücretleri, kanalizasyon ve çöp vergileri, turist vergileri, belediye hizmet gelirleri ve belediyenin toprağını kullanma ücreti gibi birçok vergi kalemi alınmaktadır (Türkinfo, 2018). “Yerel yönetimler genellikle merkezi yönetimin belirlediği sınırlar çerçevesinde vergi oranlarını belirlemekte ve bu oranların dışına çıkamamaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2009: 274).” Hollanda da yerel yönetimlerin bütçelerinin denk olması zorunludur. Yerel yönetimlerin bütçelerinin denk olup olmadığı merkezi yönetim tarafından kontrol edilmektedir (Ulusoy ve Akdemir, 2009: 279). Hollanda da yerel harcamalar, cari ve yatırım harcamalarını içermektedir. Belediyeler yatırım harcamaları için borçlanabilmektedir. Yerel yönetimlerin harcamalarının büyük çoğunluğunu eğitim, sosyal koruma, ekonomik işler, ulaşım ve çevre koruma (atık ve kanalizasyon yönetimi dahil) harcamaları oluşturmaktadır. Sosyal korumanın payı ise son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. Çevre koruma, barınma, topluluk olanakları (su dağıtımı, sokak aydınlatması, vb.), rekreasyon ve kültür alanlarında yapılan kamu harcamalarının büyük çoğunluğundan da yerel yönetimler sorumludur (OECD, 2016). Hollanda’da yapılan reformlar çerçevesinde yerel yönetimlerin özerklikleri anayasal, idari ve mali açıdan güçlendirilmiştir. Hollanda’da her ne kadar yerel yönetimlerin özerkliği yüksek olsa da bu ülkede yerel yönetimlerin öz gelirleri oldukça düşüktür. Yerel yönetimler büyük oranda merkezi yönetimlerden gelen transferlere ve bağışlara bağımlıdır (Kızılar ve Çetinkaya, 2015: 142).

2. Dijital Belediye Uygulamaları

Dijital belediye, bilgi, hizmet ve ürün ticaretinde bilgi teknolojilerinin kullanılarak etkin bir yerel yönetim ile performans, verimlilik ve hizmette kalite artışını

hedefleyen bir yerel yönetimdir. Dijital belediye aynı zamanda bürokratik oligarşinin azaltılması ve etkinliğinin ortadan kaldırılması, kaynak ve zaman tasarrufu sağlamak amacıyla yerel kamusal hizmetlerin elektronik ortama (çevirimiçi) taşınması anlamına da gelmektedir. Dünya genelinde de vatandaşların gündelik hayatını kolaylaştırmak ve iyi yönetim ilkelerini yerel yönetimlerde uygulamak amacıyla pek çok dijital uygulama ortaya çıkmıştır. Bunlar, wi-fi hizmeti, yönetim ve raporlamayı sağlayan e-belediye yazılımı, elektronik ortam-web hizmetleri, kişiselleştirilmiş seyahat kart yönetim sistemi, makine ve sürücü verimliliğini artırma projesi, e-imza uygulaması, e-devlet kapısı entegrasyonu, cepte mobil uygulaması, araç takip sistemi, ilan reklam online denetleme sistemi, coğrafi bilgi sistemi, kurum içi iletişim, merkezi haberleşme yönetimi, akıllı yazıcı baskı kontrol sistemleridir. Bunun yanında, yerel yönetimlerde uygulanan trafik canlı yayın kameraları, güvenlik kameraları sistemi, kameralı araç takip sistemi, yaka kamera sistemleri, e-sağlık uygulamaları, turistik canlı yayın kameraları, müzeler sesli rehber sistemi, üç boyutlu mobil turizm atlası, hafriyat takip sistemi, tıbbi atık yönetim sistemi, bina içi akıllı aydınlatma otomasyonu, akıllı sinyalizasyon kavşaklar, yeşil dalga sistemi, değiştirilebilir mesaj işaretleri uygulamaları, lokasyon bazlı SMS bilgilendirme projesi, araç içi internet projesi, asansör, yürüyen merdiven, aydınlatma sistemlerinin, saha panoları vb. takibi, USB şarj üniteli ve/veya wi-fi hizmeti sunabilecek kent mobilyaları projesi, altyapı ruhsat online başvuru ve denetimi, uçtan uca akıllı cadde, bulvar projesi, akıllı trafik izleme yönetim sistemi ve merkezi kurulumu, akıllı otoparklar, mobil ödeme, dijital kütüphane gibi birçok uygulama hem vatandaşların hayatını kolaylaştırmakta hem de zaman ve kaynak tasarrufu sağlamaktadır.

Yerel Yönetimlerde dijital uygulamalar ile birlikte verimlilik ve hizmet kalitesi artmakta ve devlet-vatandaş ilişkisi farklılaşmaktadır (Alodalı, Tuncer, Usta ve Halis, 2012: 86). Vatandaşlar ulaşmak istedikleri bilgiye, resmi evraklara ve hizmetlere daha az bürokratik işleme daha hızlı bir şekilde 7 gün/24 saat erişebilmektedir. Böylece bir yandan yerel yönetimler saydamlaşmakta öte yandan vatandaşlar da devletin karar mekanizmalarında daha aktif olarak yer almaktadır (Yüçetürk [2002]'den aktaran Alodalı, Tuncer, Usta ve Halis, 2012: 86).

Yerel yönetimlerde dijital uygulamaların kullanılmasının hem vatandaşlara hem de yerel yönetim kuruluşlarına pek çok olumlu katkısı bulunmaktadır:

1. Yerel yönetimlerde dijital uygulamalar, yerel yönetimlerin, vatandaş odaklı, ulaşılabilir, şeffaf ve hesap verebilir hale getirilmesine katkıda bulunmaktadır.

2. Yerel yönetimlerin hızlı ve etkin karar alıp, uygulayabilmesini sağlamaktadır.
3. Yerel kamu hizmeti verilen vatandaşların yaşamlarını kolaylaştırmaktadır.
4. Belediyecilik hizmetlerinin tanıtımına katkı vermektedir.
5. Vatandaşla yerel yöneticiler arasında etkin bir iletişim köprüsü kurulmasını sağlamaktadır.
6. Vatandaşın, bilgi ve iletişim teknolojileri vasıtasıyla, politik karar alma süreçlerine katılımını katkı vermektedir. Böylece, yönetim kavramının yerini yönetime bıraktığı günümüz belediyecilik anlayışını destekleyen dijital uygulamalarla vatandaş yönetimin bir parçası haline gelmektedir.
7. Vatandaşlara sunulan hizmetin kalitesinin ve verimliliğinin artmasına yol açmaktadır (Dündar, 2018).
8. Kaynak ve zaman tasarrufu sağlayarak; vatandaş memnuniyetini ön plana çıkarmaktadır.
9. Yerel kamu hizmetlerinden vatandaşların ucuz hatta ücretsiz yararlanmasını sağlamaktadır.

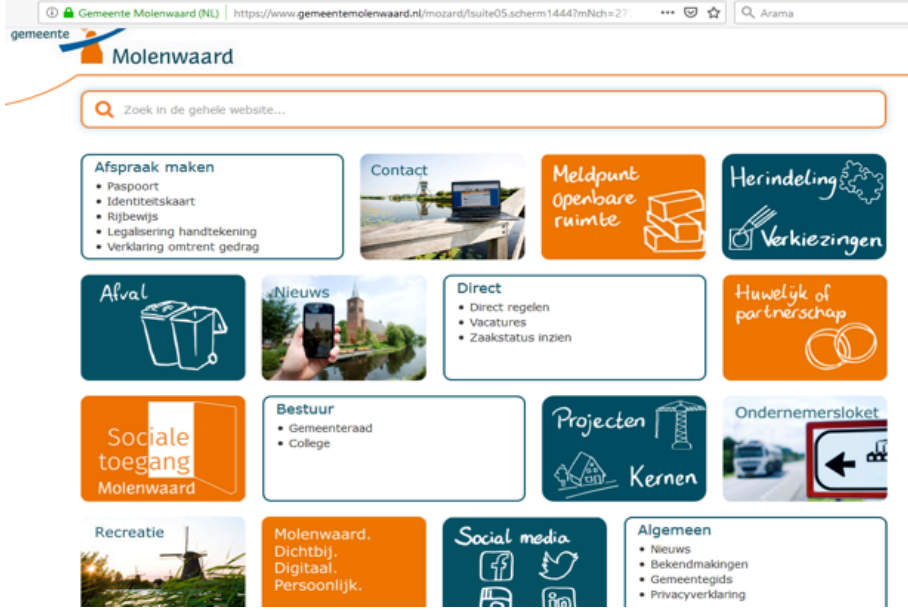
3. Dünyanın İlk Dijital Belediyesi: Molenwaard Belediyesi

Yerel yönetimler alanında son yıllarda geliştirilen dijital uygulamaların, ülkelerin yerel yönetim politikalarıyla uyumlu olduğu ve birlikte yürütüldüğü görülmektedir. Bu bağlamda dijital arşiv, kent bilgi sistemleri, elektronik belge yönetim sistemleri, e-okul projeleri, dijital engelli takip projeleri, dijital kütüphane, etkinlik yönetim sistemleri, akıllı duraklar, MOBESE, TEDES, e-belediye uygulamaları, e-mezarlık, e-meclis, e-imar, kioks uygulamaları, dijital vezne, ücretsiz wifi, sosyal medya uygulamaları (twitter, facebook, instagram), araç takip sistemleri, dijital anket, dijital gazete, iris ve parmak izi tanıma sistemleri, e-turizm, akıllı sağlık uygulamaları, akıllı ulaşım sistemleri uygulaması, e-bilet satış portalı ve web tv gibi dijital uygulamalar, belediyeler tarafından vatandaşların hayatını kolaylaştırmak ve belediyelerde tasarruf sağlamak için etkin bir şekilde kullanılmaktadır.

Yerel yönetimler tarafından kullanılan ve yukarıda belirtilen tüm bu dijital uygulamalar, fiziki bir belediye binasına sahip olmadan da modern bir belediyecilik anlayışının ortaya konulabileceğini göstermektedir. Bu durum, belediyelerin geleceğinin ne olacağı konusunda bir takım tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Tam da bu noktada Hollanda'nın Güney Hollanda eyaletinde, Graafrud, Liesveld ve Nieuw-Lekkerland kentlerinin birleşmesiyle (<http://naiaden.nl>), 2013

yılında toplam 126 bin m²'lik bir alanda kurulan, 29 bin nüfuslu Molenwaard belediyesi, dijital belediyeçilik konusunda dünyanın tüm dikkatini üzerine çekmiştir (ReadSpeaker, 2017). Molenwaard Belediyesi, yürütme kurulu kurulmasından kısa bir süre sonra 3 milyon Euro'luk bütçeyle yeni bir belediye binasının yapımına karar vermiş ancak bu yeni binanın 15 milyon Euro'ya mal olacağını hesaplanmasıyla birlikte yeni bir uygulamaya giderek; aldığı bir kararla fiziki belediye binasının, "dijital belediye" lehine kaldırılmasına karar vermiştir. Geliştirilen bir proje ile birlikte Eylül 2013'te sanal bir belediye projesi olan "dijital belediye binası"nın kurulması kararlaştırılmıştır. 8 Ekim 2014 tarihinde de, projenin başlamasından yaklaşık bir yıl sonra Molenwaard Belediyesi, belediye binasının kapılarını kalıcı bir şekilde kapatmıştır. Böylece Molenwaard Belediyesi, bugün kalıcı bir binaya (yere) sahip olmayan ilk belediye olarak varlığını sürdürmekte ve belediye hizmetlerini yürütmektedir (Holmas, 2016).

Belediye, faaliyet ve işlemlerinin % 90'nı kullanımı son derece basit bir portal-web sitesi (www.gemeentemolenwaard.nl) üzerinden gerçekleştirmektedir (Bosse vd., 2013: 16). Görsel kimlik doğrulama gerektiren pasaport, sürücü belgesi ve kimlik kartı işlemleri gibi diğer konularda, yerel yönetim görevlileri, tercih ettikleri yerlerde vatandaşları ziyaret ederek hizmet vermektedir (ReadSpeaker, 2017). Belediyenin hizmetleri ile ilgili şikâyetler yine internet sitesi üzerinden mesaj yoluyla yapılmaktadır ve belediye yetkilileri en geç beş gün içerisinde bu mesajları cevaplamak zorundadır. Belediyenin atık toplama günleri belediye sitesindeki dijital atık takviminde yer almaktadır. Bunun yanı sıra belediye birçok kamu hizmetini telefonda ya da web sitesinden randevu alınarak yerine getirmektedir. Belediye web sitesini ziyaret eden, her ziyaretçi, ziyaret sebebini seçerek; bir seçim işlemi başlatması gerekmektedir. Eğer işlem sonucunda bir randevuya karar verilirse, vatandaşlar randevu yeri olarak kendilerine en uygun yerleri seçebilmektedir. Benzer şekilde, belediye toplantıları da kent genelindeki birçok farklı yerde gerçekleştirilebilmektedir. Örneğin, belediye meclisi, bir okulda, bir spor salonunda veya bir kafede toplanabilmektedir (Bletz, 2016). Genellikle konuşulacak konuya bağlı olarak toplantı yeri seçildiğinden, katılan vatandaşların toplantıya katılma olasılığı bu sistemde daha yüksektir. Aynı durum memurlar için de geçerlidir, memurlar ofiste, evde ya da istedikleri takdirde kafelerde esnek işyeri şeklinde, kendilerine en uygun yerlerde çalışabilmektedir. Buna ek olarak, belediye, pasaportların ve diğer belgelerin kişilere evlerinde veya işyerlerinde güvenli bir şekilde ulaşmasını sağlamak için özel bir teslimat (posta) hizmeti de sunmaktadır (Bremers ve Deleu, 2015: 41).



Şekil 1. Molenwaard Belediyesi'nin Resmi İnternet Sitesinin Arayüzü

Molenwaard'ta dijital belediyecilik sayısallaştırma ve şeffaflığı ifade etmektedir. Örneğin, vatandaşlar gerçekleştirilen idari işlemleri eskisinden çok daha kolay bir şekilde takip edebilmektedir. Belediye, vatandaşları, ilgilendiren bir karar aldığında bir mesajlaşma servisini devreye sokarak onları bilgilendirmektedir. Mekânsal planlama (imar) ile ilgili dosyalar da dâhil olmak üzere birçok veri türü çevrimiçi olarak kamuya açıktır. Vatandaşlar ayrıca meclis kararlarına dijital olarak tepki verebilmektedir (Bletz, 2016). Böylece vatandaşlar, Molenwaard'daki karar alma ve alınan kararların uygulanması sürecinde daha büyük rol oynamaktadır. Diğer taraftan bu uygulama ile birlikte belediye hizmetlerinin kalitesinin de arttığı gözlemlenmiştir. Molenwaard'daki belediye yönetiminin kalitesi, bu projenin bir sonucu olarak gelişmiştir. Bunun en önemli nedeni de belediye çalışanlarının ve vatandaşların hem şahsen hem de dijital olarak geçmişten çok daha fazla birbirleriyle temas halinde olmalarından kaynaklanmaktadır (Bletz, 2016). Tilburg Üniversitesi tarafından yapılan bir araştırmaya göre, vatandaşlar, dijital belediyeye geçilmeden önce, Molenwaard'ın belediye hizmetlerine toplamda on üzerinden sekiz puan verirken, dijital belediyecilik ile birlikte belediye hizmetlerine on üzerinden dokuz puan vermişlerdir (Bletz, 2016).

Molenwaard Belediyesi, dijital belediyecilikte, Microsoft bulut teknolojisi- ni, Office 365 ve Azure hizmetleri ile birlikte kullanmaktadır. Buna ek olarak, vatandaşlarla iletişimi Skype üzerinden gerçekleştirmektedir. Microsoft'un seçil- me nedeni, bulut teknolojisinde kullanılan bilgi işlem hizmetlerinin diğer büyük Amerikan sağlayıcılarından, özellikle de Google ve Amazon'dan daha ucuz ol- masıdır. Diğer taraftan Molenwaard, Microsoft'un müşteri verilerinin yeterince korunmasını sağlamak için Avrupa yönergelerine daha iyi uyduğunu düşünmek- tedir. Molenwaard'ın dijital belediye uygulaması 3 milyon Euro'ya mal olmuştur. Ancak yinelenen masraflar fiziki binanın % 5-10'u kadardır (Bletz, 2016).

Sonuç

Son 20-30 yılda teknolojiye yaşanan gelişim insanları farklı arayışlara sevk etmiştir. Vatandaşların, bilgi ve iletişim teknolojileri yardımıyla kamusal alandaki karar alma süreçlerine katılımını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi, kamu yönetiminin şeffaf ve hesap verebilir hale getirilmesi, kamu hizmetlerinin sunu- munda bilgi-iletişim teknolojilerinden azami ölçüde yararlanılarak iyi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesi (Polat, 2006: 8) ve bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılması yoluyla bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azaltılması amacıyla "dijital belediye" uygulamaları günümüzde yerel yönetim birimleri ta- rafından yoğun bir şekilde kullanılmaktadır.

Çalışmada 29 bin nüfuslu bir belediyede uygulanan dijital belediye yönetimi irdelenmiştir. Hollanda'nın Molenwaard Belediyesinde belediye binası olmadan dijital belediyecilik uygulamaları ile gerçekleştirilen kamu hizmetleri e-belediye uygulamalarının geldiği noktayı göstermesi bakımından son derece önemlidir. Az nüfusa sahip bir kentte dijital belediyecilik uygulamalarının hayata geçirilmesi büyük nüfusa sahip belediyeler için yol gösterici olmakla birlikte, hizmetlerin ak- saması ve vatandaşlara kamu hizmetlerinin dengeli bir biçimde dağıtılması nokta- sında bazı sıkıntılar yaratabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Son olarak dijital çağ, yerel yönetimlerin halka hizmet sunma noktasındaki faaliyetlerini hem hızlandırmakta hem de kolaylaştırmaktadır. Bu da gösteriyor ki yerel yönetimlerin, modern teknolojinin sağladığı olanakları kullanmadan gele- ceklerini planlamaları mümkün değildir. Yerel yönetimlerde daha etkin, şeffaf ve katılımcı bir sistem oluşturulması için bilgi-iletişim teknolojileri arasında büyük öneme sahip olan dijital uygulamaların kamu hizmetlerinde yaygınlaştırılması ge- rekmektedir.

Kaynaklar

- Alodalı, B. F., Tuncer, A., Usta, S. ve Halis, M. (2012). Yerel yönetimlerde e-belediyeçilik uygulamaları: Akdeniz bölgesi örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 83-95.
- Ankara Sanayi Odası (2016). *Hollanda Krallığı Ülke Notu*. Ankara: Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü.
- Bletz, J. (2016). *Molenwaard: the world's first digital municipality*. <https://joinup.ec.europa.eu/community/epractice/case/molenwaard-worlds-first-digital-municipality>, (Erişim tarihi: 15/08/2017).
- Bremers, J. ve Deleu, W. (2015). *Towards faster implementation and uptake of open government*. PWC.
- Bosse, J., Burnett, M., Heichlinger, A., Rongione, C., ve Scholtens, H. (2013). *Weathering the Storm: Creative EPSA Solutions in a Time of Crisis*, European Institute of Public Administration. Maastricht.
- Civelek, G. İ. (1992). Hollanda kamu yönetiminde belediyeler. *Türk İdare Dergisi*, 64(397), 169-187.
- Dışişleri Bakanlığı (2018). *Hollanda*. <http://www.mfa.gov.tr/hollanda-siyasi-gorunumu.tr.mfa> (Erişim tarihi: 15/09/2018).
- Dündar, B. (2018). 21. *Avrasya Ekonomi Zirvesi*. <http://www.kocaelihaberci.com/21-avrasya-ekonomi-zirvesi-y859.html>, (Erişim tarihi: 12/09/2018).
- Gaia Dergisi (2018). *Hollanda harita*. <https://gaiadergi.com/futbolun-ekonomi-politigi-zamanin-gerisinde-duz-kosu/hollanda-harita/>, (Erişim Tarihi: 15/09/2018).
- Henden H. B. ve Henden, R. (2005). Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumundaki Değişim ve e-Belediyeçilik, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 48–66.
- Holmas, A., (2016). *Open government use cases involving local and regional administrations*, European Commission, <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/open-government-use-cases-involving-local-and-regional-administrations>, (Erişim tarihi: 10/08/2018),
- IAMEXPAT (2018). *The Dutch government*. <https://www.iamexpat.nl/expat-info/the-netherlands/dutch-government>, (Erişim tarihi: 15/09/2018).
- Jobs (2018). *Netherlands Country Profile – Facts*. <https://www.jobs.ac.uk/careers-advice/country-profiles/1432/netherlands-country-profile-facts> (Erişim tarihi: 15/08/2018).
- Karkın, N. (2013). *Hollanda Yönetmelik Düzeninde Yerel Yönetimler* içinde M. Okçu ve H. Özgür (der.) *Dünyada Yerel Yönetimler Örnekler –Uygulamalar*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Kızılar, N. ve Çetinkaya, Ö. (2015). Seçilmiş ülkeler kapsamında Türkiye'deki belediyelerin merkeze bağımlılıklarının analizi. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 3(1), 135-165.
- Municipality Molenwaard (2017). <https://www.gemeentemolenwaard.nl>, (Erişim tarihi: 15/08/2017).
- Nieuw-Lekkerland, Bleskesgraaf, Liesveld, Molenwaard (2012). <http://naiaden.nl/blog/?cat=1>, (Erişim tarihi:15/08/2018).

Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm: Molenwaard Belediyesi Örneği

- NTR (2018). *Local government: the beating heart of democracy*. <https://www.netinederland.nl/en/artikelen/dossiers/overzicht/lokaal-bestuur.html>, (Erişim tarihi: 15/09/2018).
- ReadSpeaker (2017). *Molenwaard Municipality: The first digital municipality*, <http://www.readspeaker.com/case-study-gemeente-molenwaard/>, (Erişim: 15/08/2017).
- OECD (2016). *Netherlands*. <https://www.oecd.org/regional/regional-policy/profile-Netherlands.pdf>, (Erişim tarihi: 15/08/2017)
- Önder, Ö. (2005). Hollanda yerel yönetimleri. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 14 (2), 35-63.
- Polat, K., R. (2006). *E-belediyecilik Kılavuzu, Yerel Yönetim Vatandaş Etkileşimi*, İstanbul: TASAM Yayınları.
- TESAM (2017). *Hollanda Ülke Profili*. <http://tesamakademi.com/download/1.pdf>, (Erişim tarihi: 15/07/2018)
- Tonguç, E. S. (2008). *Baştanbaşaya Hollanda*. <http://www.hurriyet.com.tr/bastan-basa-hollanda-9184630>, (Erişim: 15/09/2018).
- Tontuş, Ö. H. (2018). Kıta Avrupası Hollanda. <http://www.satürk.gov.tr/images/pdf/ust/hollanda.pdf>, (Erişim tarihi: 15/09/2018).
- Türkinfo (2018). *Hollanda'da 2018 Yılında Belediye Vergileri*. <https://www.turkinfo.nl/haber/hollandada-2018-yilinda-belediye-vergileri-yuzde-25-oraninda-artiyor/21901/>, (Erişim: 15/09/2018).
- Schaap, L., (2017). How Good is Inter-Municipal Governance?. Tired, Paper to be presented at the ECPR Conference, September 8th, Oslo.
- Şahin, A. (2007). Türkiye'de e- Türkiye'de e-belediye uygulamaları ve Konya örneği, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29, 161-189.
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2009). Yerel yönetimler ve mali özerklik: Türkiye ve OECD ülkelerinin karşılaştırmalı analizi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 259-287.
- Ünüsün, T. (1996). *Avrupa'da Yerel Yönetimler*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Yayın No.9.
- Üstünişik, B. (1992). *Bazı Ülkelerde Yerel Yönetim Modelleri*. Ankara: DPT Sosyal Planlama Genel Müdürlüğü Planlama Dairesi.
- VNG (2008). *Local Government in The Netherlands*, Drukkerij Excelsior bv, The Hague.
- Yüçetürk, E. E., (2002), *Türk Kamu Yönetiminde E-Devlet Uygulamaları ve Tabana Yayılabilme Yeteneği Bakımından Bir Değerlendirme: Bolu Örneği*, 1.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, İzmit.